

Ledenbijeenkomst KVAN/BRAIN over herziening Archiefwet

Arnhem, 5 maart 2019

Thema Bestel

- Particuliere archieven als waarde in de Archiefwet (aansluitend op selectielijst en hotspots). De meningen waren verdeeld: toegankelijkheid en authenticiteit ok, over pluriformiteit was meer discussie. Duurzaamheid was ook een item. Onafhankelijk en betrouwbaar zijn belangrijke waarde. Wellicht verwijzing naar de ethische code?
- Een archiefbewaarplaats is dus een concept en geen fysieke ruimte. Meerdere bewaarplaatsen voor 1 zorgdrager moet geen probleem zijn. Kan praktisch gezien niet anders meer. Feitelijk gaat het om het concept 'voorziening', waarbij geregeld moet worden wie de beheerder is.
- Discussie over wel/niet diploma-eis in de wet. Moet dat? Is deskundigheid ook voldoende? Maar hoe definieer je dan deskundigheid? Is dat anders dan bij andere beroepen? Er is geen duidelijke conclusie tijdens open space. Certificering kan voldoende zijn, optie is dan 'woord diploma' eruit te halen en breder te kijken. Hoe leg je dat vast in de wet en zouden we dat willen? Wel is er unanimititeit over noodzaak deskundigheid. Hoe maken we dit echter meetbaar. Archiefdiploma lijkt een pré. Met verplichting sluit je echter wel andere mensen uit die wel degelijk geschikt kunnen zijn. Aan de andere kant moet het archiefwerk wel serieus worden genomen. Er moet wel een archivaris in dienst zijn bij bv gemeente om discussies aan te kunnen mbt archiefwet. Maar het kan ook zo zijn dat iemand met een archiefdiploma het vak alsnog niet beheerst. Ervaring is net zo valide.
- Archivaris heeft meerdere rollen die verschillende expertise bevatten. Koppel expertise aan rol en niet aan functie. Alle deskundigheid voor de verschillende rollen moet in de organisatie verplicht zijn.
- Positionering toezicht: als je onderdeel bent van de gemeente, hoe onafhankelijk kun je dan zijn? Hoe effectief? Moet je dan niet buiten de gemeente toezicht organiseren?

Thema Openbaarheid

- De Archiefwet regelt de kwaliteit, WOO de openbaarheid van overheidsinformatie.
- Stelling 7: Zijn er eigenlijk wel knelpunten tussen WOO en archiefwet? De criteria van de WOO hebben veel impact op openbaarheid na overbrenging. De criteria WOO en de herziene Archiefwet moeten op elkaar afgestemd worden, niet los van elkaar te zien.
- Stelling 8: de vraag is of de inkorting meerwaarde heeft en ook hoe groot de impact is. In principe is verder inkorten wel mogelijk. Dan is er wel meer 'levend dossier'. Archief is in de kern openbaar, beschikbaarheidsstelling. Als eerder overgebracht wordt dan zal er meer geslotenheid zijn vanuit zorgdrager omdat het nog vertrouwelijk behandeld dient te worden. Voor actuele informatie doe je een WOB verzoek. Aantal keren dispensatie zal sterk stijgen. WOO gaat over alle informatie. Archiefwet: we maken het openbaar en wat zijn de kwalificaties. De openbaarheid wordt geregeld in andere wetten, dus dit stuk kan uit de archiefwet. Openbaarheid moet wel ergens geborgd worden. Nu in de AVG en de WOO. En als de overheid het

ook serieus neemt, dan hoeft het niet meer in de Archiefwet. 1 wet is wenselijk (Informatiewet).

Thema Overbrengen en bewaren

- Wat is overbrenging? Is dat nog nodig? Hoe geef je beheerverantwoordelijkheid gestalte geven als het archief elders staat? Voor het fysieke archief staat niet genoemd dat je het elders MOET neerzetten. Het hoeft niet van z'n plek. Je kunt vervoegd overbrengen naar een e-depot. Hoe gaat de juridische verantwoordelijkheid? Belangen moeten geborgd zijn, als je dat doet bij de bron, dan is het geen probleem.
- Stelling 9 het moment van overbrenging is de trigger om actief te worden, bv ten aanzien van de toegankelijkheid voor de burger. Als je het aan de bron laat dan blijft het daar. Het moet wel een duidelijk overgangsmoment zijn. Gelijk markeren dat je na de overbrenging een ander regime hebt en een ander soort van dienstverlening; er is een andere beheerder. Hoe kun je zorgen dat de burger erbij kan.
- Stelling 10 is niet 100% akkoord, moet wel op een realistische (lees: eenvoudig en voldoende praktisch) manier. En advies is een mogelijkheid om te differentiëren, bv. naar bewaartermijn. Tevens is een vertaling nodig voor digitaal gebruik. Verder moeten we niet alles in de wet geregeld willen hebben. In de wet regels op een hoog abstractieniveau vaststellen, en extra ruimte maken voor differentiatie en eigen invulling. '... 'door de minister nader uit te werken'.
- Verbanden tussen wel en niet overgebrachte informatie zijn aandachtspunt (metadata)
- Stelling 11: vernietigingsplicht heeft voor- en nadelen. Huidige 'ruimte' is wel genoeg ... misschien....? De vernietigingslijsten etc. beschermen rechtszekerheid van de burgers.
- Wellicht beter bewaarplicht i.p.v. vernietigingsplicht?
- Waar blijft de burger? Waar heeft de burger het meeste baat bij? In ieder geval wel dat ze maar bij 1 loket hoeven te zijn i.p.v. 5. Het hele archiefwezen is erg versnipperd, hoe maken we het makkelijk voor de burgers? Burgers worden nu van het kastje naar de muur gestuurd. Wordt de nieuwe archiefwet vanuit beheer geschreven of vanuit de burger? Als wordt uitgegaan van de burger, is het dan niet gemakkelijker om dossiers bij de gemeente te laten? Hoe zit het dan met overbrenging en juridische status? Bewaarplaats beschikbaar, efficiency is belangrijk. Regionale functie is efficiënter t.o.v. bij de bron laten. E-depot is een loket, maakt dan niet uit waar je zit. Je hebt wel een bepaalde omvang nodig voor efficiency. Voor sommige dingen is het goed mogelijk om een centrale plaats te hebben. Moet wel een gecertificeerde opslag zijn. Hoe houd je het duurzaam toegankelijk?

Thema Toezicht

- Uitgebreide discussie mbt stelling 12, die meer vragen oproept dan duidelijke antwoorden. Willen we een keurmerk om elkaar te toetsen? Willen we een dik en strak handboek hebben met de benodigde stappen uitgewerkt, of eerder richtlijnen? Duidelijk is dat we wel een optie willen hebben om elkaar te controleren. Horizontaal toezicht bij elkaar is mogelijk, discussie of dit in de nieuwe Archiefwet moet worden

vastgelegd. Optie is een visitatie team; geen duidelijk positieve/negatieve reactie bij aanwezig

- Er is een expertteam nodig om te toetsen waarvoor eisen moeten worden benoemd. De ene toezichthouder heeft meer verstand van digitaal, de ander meer van papier. Maak 1 pool met beide soort experts voor een brede invulling.
- Mbt stelling 13: pleidooi voor toezicht op 1 niveau, maar structureel vastgelegde terugkoppel- en advies momenten zodat er een duidelijk pad is voor escalatie. Samenwerking wettelijk vastleggen? Hierover discussie: moet je dit regelen in de wet? Uiteraard is het van belang dat het gebeurt, zou los moeten staan van de wet.
- Toezicht op gemeente vanuit de provincie. Wie houdt toezicht op provincie? De Provinciewet benoemt het wel, echter weinig expliciet. Kan bij elkaar worden gebracht in de Archiefwet. Idee: eerste niveau toezicht door leidinggevende, tweede niveau: interne toezichthouder, derde niveau: externe toezichthouder/autoriteit. Bij het Rijk controleert niemand overgebracht archief, alleen het Nationaal Archief dat zichzelf controleert.
- Hoe is het met de (on)tevredenheid over het toezicht? Een derde is ontevreden, rest neutraal. Niemand expliciet tevreden. Waarom zou het onderwerp 'toezicht' er niet helemaal uitkunnen als het toch slecht wordt ingevuld? Toezichthoudende rol is soms moeilijk in te vullen, er is weinig begeleiding. Toezichtrol helpt wel voor een sterkere positie binnen de gemeente, om belangen te borgen. Geeft meer de mogelijkheid om invloed uit te oefenen. Toezicht zou dan ook wel behouden moeten worden als thema binnen de Archiefwet. Rol toezicht is samen kijken hoe archiefzaken kunnen worden verbeterd en geborgd, dat is een gezamenlijk belang. Samenwerking en adviesrol zijn dan ook zeker belangrijk. Er zijn ook mensen die zeggen dat harder moet worden opgetreden bij wijze van escalatie: in de vorm van sancties. Aangegeven wordt in de groep dat sancties niet werken binnen de gemeentes. Onafhankelijke archiefinspecteurs zijn waardevol. Hoe dan ook, hoe kun je in de wet zorgen voor meer druk als je geen sancties zou toepassen?
- Is het toezichtprobleem kwalitatief of kwantitatief van aard? Degenen die reageren geven aan dat het kwantitatief is: Hoe effectief ben je met 1 inspecteur? Met voldoende mensen kun je een planning maken per organisatie onderdeel (Utrecht), in de Achterhoek is er te weinig kwantitatieve capaciteit.
- Werkbaar model wellicht: 1 toezichthouder binnen de provincie, 1 landelijke inspectiedienst.
- Slaan we niet door in onze adviesrol om de gemeenten te helpen terwijl ze zelf verantwoordelijk zijn. Zitten we niet hun probleem op te lossen.
- Adviesfunctie zit niet in de wet verankerd. Zou dat moeten? Een enkele vindt dat dat de adviesfunctie wel moet worden verankerd wanneer er een landelijke dienst komt. Waar anders te beleggen? Wat levert het op? Mix van persoonlijke capaciteit en de mogelijkheid om zich te positioneren.

Aanvullende punten uit de zaal

- Samenwerking en transparantie in de verdeling van verantwoordelijkheid zijn beiden van groot belang.
- Document : definitie moet helder zijn, ook voor digitale bescheiden
- Zorgdrager: wie of wat wordt daar exact mee bedoeld?